

Sermo.

In quibus verbis tria principia deno-
tantur que deus habuit in vita sua pater et
in via. Nam in tribus habuit paupertatem in
corpore penitentiam in anima humilitatem et
caritatem. Nunc vade o homo et si vis viam
dei aggredi fac simile quia in eisdem tribus
plena et absoluta consistit perfectio. Nam per
paupertatem nos a rebus denudamus per peni-
tentiam corpus abdicamus per caritatem vero
aiam deo damus. Qui ergo his tribus propter
deum renunciauerit nihil sibi ex omnibus reti-
nuit sed se totaliter erinavit. Sed quod ipse
magnam paupertatem habuerit testantur diuer-
sorum presertim et panis. Unde psalmus. Pauper
sum et in laboribus etc. De penitentiam habue-
rit patet. Nam filius de cruce loquitur ad pa-
trem dicens. Super me confirmatus est fu-
tor tuus et o. fluc. r. in dixerunt super me. flu-
ctus penitentiam vocans. De humilitatem
habuit ipse loquitur ad discipulos dicens.
Discite a me quia mitis sum et humilis cor-
de. De caritatem habuit patet ipso dicente
Iohannis. Maiorem caritatem nemo ha-
bet etc. In his ergo tribus oportet nos ingredi
viam dei ne sua tam promissione quam remunera-
tione privemur nec nos terreat si non eque
currimus cum gigante. Non enim hoc a nobis
requiritur quia illa via ut prius portata
est et nullus potest ad eam scilicet pertinere.
Unde Esaias. Quomodo exaltati sunt celi
a terra sic exaltate sunt vie mee a vicis ve-
stris sed si facimus quod possumus nichil
a nobis amplius exigeretur operum pietatis
et misericordia domini nostri ihesu christi qui
VI De eodem sermo sanctus.

Quimus et nos
et moriamur cum christo Ioh-
ban. xi. Dicit Bernardus: huius spiritus
sanctus passus suos in
nobis sicut enim passus passus quis appones
ire vel ambulare dicitur: ita alicui gratiam quaz
in nobis fixit spiritus sanctus aliam misericordiam
dicitur appones quasi quendam in nobis pces-
sum facit. In verbo ergo proposito beatus tho-
mas hortatur nos ut post vie ostensionem quaz
deus nobis ostendit in seipso cum domino eamus
spiritualibus passibus ambulantes. Licet enim bea-

tus thomas in verbo tunc plato intenderit:
dominum corporalibus sequi passibus sed hoc ipsum
tamen nullatenus facere potuisset si non in-
tus in anima spiritus sanctus prius eandem am-
bulatorem spiritualiter peregisset. Beatus igitur
apostolus hoc intendit in verbo proposito ut
nos una cum eo et cum domino eamus: et cum
domino moriamur. In quibus verbis duo facit
Primo enim hortatur nos apostolus ut
dominum euntes ad passionem sequamur
secundo ut cum ipso moriamur. Deinde duo se-
bunt sicut multum et maius. Multum enim est
cum domino pati sed maius est cum domino mori
Sed quia neutrum corporaliter facere possumus? re-
stat ut qui cum domino pati et mori desideret spi-
ritualiter hoc agat. **¶** Expedito ergo uno
sermone de via actionis: nunc dicendum est de
via passionis: quam via passionis cum domino in-
choasset. Primo secundum Ioh. xvij. trans torrentem
cedron egrediebatur. secundo captivatus tertio liga-
tur quarto flagellatus quinto crucifixus sexto
moriiebatur. In his sex penitentibus possumus
deum sequi ut radem ad eum qui iam regnat in
caelestibus veniamus. si enim ut ait apostolus pro-
piti sumus et coregnabimus. De ergo per ordine
transcurretes. primo transuadamus cum domino trans tor-
rentem cedron. omnia obstacula vitiumque venientia pre-
nentes. Cedron enim interpretatur meror. omnes enim qui
primam converti deliberat diuicias honoresque
luprantes relinquendo incidit sine dubio in me-
rorem. Tunc enim in domo vanitas corporis debili-
tas amicitiarum affinitas religionis austeritas
et adhuc infinita obstacula mentibus nostris
se obiciunt. ex quorum consideratione usque ad su-
mum tristitia replebimur et merore. Cum enim
ex una parte ex consilio rationis consentimus legi
dei quam bonum est et ex aduerso propter affectum
depravatum ex predictis obstaculis timemus
non posse proficere quod si decreuimus ictuare
fit anxietas super anxietatem pugna contra pug-
nam fit tristitia super tristitiam. Et ideo ante omnia
necesse est ut hanc torrentem cedron. id est hunc me-
rorem vitiliter transuadamus ab oculis mentis
nostrae omnia obstacula abigentes. Hanc pugnam
sentiebat apostolus in se cum diceret. Cor. v. Cuius
lector legi dei secundum interiorum hominum video autem
aliam legem in membris meis repugnare legi me-
ntis mee que merorem beati. expressius ponit dicit.

Reuera cum inceperis iusticia implebit cor
 tuum. si autem pleueraveris in veritate dico
 tibi. Iusticia tua vertet in gaudium. **Secū-**
 do dñs iuit ad locum vbi captiuabat dans
 nobis intelligere. vt si cū eo pati volum⁹ et
 regnare nō refugiamus cū ipō etiā captiua
 regnare nō merore subuerti p cōsensu incliari
 ti. ne ex merore subuerti p cōsensu incliari
 onem ⁊ deliberatōem ad ea q̄ reliquim⁹ re/
 uertamur. ⁊ hoc est qd nobis **Gen. xix.** p̄ci/
 piunt. **Noli respicere post tergū. qd trāgre/
 diens vxor loth versa est in statuā sal.** **Stra/
 ma** aut̄ hęc effigie h̄z hoīs nec est homo: sic
 ingredies viam dñi ⁊ respiciēs retro. p̄t q̄
 dem hēre similitudinē religiosi. sed non est res/
 religiosus vt sit de numero eoz de quib⁹ dicit
 ap̄ls. **Sunt quidē formā pietatis habētes**
 virtutē aut̄ eius abnegātes. **Hinc dicitur lu/
 ce. ix.** **Nemo mittēs manū ad arat̄ ⁊ respi/
 ciens retro aptus est regno dei.** **Ne ergo rā/
 q̄z carnis reuertamur.** **Iuxta cōsiliū apli. ij.**
Cor. i. **In captiuitatē redigamus omnē**
intellectum in obsequiū xp̄i. **Tercio dñs li/
 gabatur volēs vt ⁊ nos cum eo fidelit̄ allige/
 mur. qd iusticiamus si ea que captiuauim⁹**
**ne redeat per p̄niam ⁊ fidelit̄ intēdē ⁊ sin/
 ceram dilectōem que est duoz ligatio in do/
 minū ordinem. nūq̄z aliquid agētes qd p̄/
 puram consciam ei attribuere nō possum⁹.**
**Talis em̄ cōnexio oīno necessarius ē ad sa/
 lutem. quia nō erit meritoria vita n̄ra nisi p̄/
 caritatis vincū simus cum dño colligati:**
**Unde de quibusdā non colligatis d̄r **Dee/
 i.** **Durum est cor eoz nūc interibunt.** **De/
 colligatis aut̄ vinculo caritatis d̄r **Job. xv**
Ego sum vitis vera. ⁊ vos palmites q̄ man⁹
in me ⁊ ego in eo hic feci fructum multum
⁊ dñs d̄ fructū multum. qz bona ⁊ mala n̄ra
**⁊ aliena ⁊ oīa que celi ambitu cōtinent cōo/
 perant in bonū his qui fm̄ p̄positū ⁊ siue fm̄**
hic ligaturā dño cōnectunt. **Op̄a em̄ n̄ra**
**ex se ⁊ p̄ se sine deo vilissima sunt: ⁊ luce di/
 ei indigna. cum aut̄ deus ea nobiscū fecerit**
**tūc nobilitant ⁊ meliorant ⁊ sic celestis reg/
 ni meritoria reputant: quia tūc non nostra**
**sed vt dei opera acceptant. quod torū cōrin/
 gu ex ip̄ius caritatis saluifera ligatura: de/
 qua **Ecd̄. vi. d̄. Vincula illius alligatura********

salutaris **A** Quarto dñs flagellat vo
 lens ⁊ a nobis deliderās vt cum ipō ⁊ p̄pter
 ip̄m similē flagellemur. quod tunc nobis e/
 uenit cum captiuati ne ad mala redeamus
 vt in dñm alligati vt bona faciamus tanq̄z
 serui inuiles castigamur. **Uez quia de⁹ sū**
me bonus est nichil habet in se p̄ quod nos
punit ⁊ castiget quippe cuius natura boni
tas est ⁊ dulcedo. p̄p̄aum misereri semper ⁊
p̄cere. suscitāt cōtra nos mala que commisi
mus vt exigēte sua iusticia castigemur i his
**que cōmissimus cōtra cum vt fiat qd scrip/
 tum est **Sapiē. xi.** **Per que quis peccat per**
hec ⁊ torquetur. cui cōsonat illud **Jacobi. i.**
**Unusquisq̄ tēptat a cupiscētia sua abstra/
 ctus et illeccus. Peccata ergo que commisi**
mus iusto dei iudicio mouent nobis p̄ma
**bella. et tunc maxime. cum recedimus a pec/
 catis. Sic enim dicitur **Ecclesiasti. ij.** **Fili**
accedens ad seruitutem dei sta in timore et
prepara animam tuam ad temptatōem. qz
vt ait **Isaias. **Qui t̄cessit a malo prede pa**
**tuit. Cum vero in his diutius decocti et ex/
 ercitati fuerimus: subministrat nobis deus**
aliquas sorbiunculas diuine consolatōnis
tanq̄z electuarium confortatiuum vt in his
confortati sequentia possumus viribus susti
nerē. ⁊ hoc est quod dicitur **Deuterono. iij.**
Afflxi te penuria ⁊ dedi tibi manna. quia si
**cur **Jobie dicitur. Non delectatur in per/
 ditionib⁹ nostris. sed post tempestatem trā**
quillum facis ⁊ post lamentatōem et fletū
gaudium ⁊ exultatōem infundis. Quinto
**confortati eamus cum domio ad spinee co/
 rone impositōnem. conspuitionem. et cola/
 pbisationem. Quod tunc nobis euenit cū**
**spinis tribulationum vndiq̄z septi ex om/
 ni parte cingimur et tribulamur sicut **Job**
**qui rebus spoliatus. filijs orbarus. vulne/
 ribus sauciatus. vsq̄z ad sterquilinum con**
sternatus. ab amicis laceratus. ab vxore au
tem subsannatus: dixit. **Semitam meam**
deus circumsepsit: ⁊ transire non possum.
Quod exponens **Gregorius dicit. Cuz rā**
**ta nos afflictio obuiit vt ex nullius rei con/
 sideratione animus respirare possit. iam fla**
gellis quasi corona cingimur. Quia tribu
lationum verberet ex omni parte circum**********

Sermo.

damur. his circūdatus fuit p̄lxiā cum dīxit. Circūdederūt me mala quoz non ē numerus. Cum dño etiā cōspuimur qñ peccatores nostri intimā maliciā euomētes in faciem. p̄umelijs ⁊ obprobrijs nos cōfundunt. De quo Job. xxx. di. Faciē meā cōspuere nō verent: qđ nequaq̄ beatoro ad lēam euenisse credimus. sed cōspūtū se asserit cum amici sui cōtumeliose sibi in faciem exprobrassent. Unde Gregor. expouēs p̄dictum verbum dicit. Faciē cōspuere est non tam in ab̄sentia bonis detrahere. sed v̄numquēq̄ iustum etiam in p̄sentia conuicijs ⁊ obprobrijs cōfutare. quem tūc p̄uidum ap̄te irritēdo despiciūt: in eoz contumelijs fluxa verba quasi fluentes saluas emittūt. Colaphisamur etiā cum dño: quando queq̄ bona opa a p̄uuis homibz tanq̄ pessima subannant. **H**is tribz laceffit? fuit apostolus cum spinis tribulationū v̄ndiq̄ septus. ij. Corin. xi. dixit. In laboribz plurimis in carceribz abūdatius in plagis sup̄modum. in moribz frequēter ⁊: que ibi p̄ordinē recitant. Cōspūtus etiam existit euz dictum est ei Actū. xxiij. Tolle blasphemū tolle maledicū. Colaphis etiam cesus ē cū i. Corinthioz. iij. dixit. Usq̄ in hanc hōrā elurimus. simus. ⁊ nudi sumus. colaphis cedimur. tāq̄ purgamenta huius mōdi faci sumus oīm p̄p̄ima vsq̄ ad huc. **S**exto eamus cum dño ad crucis passionē quod tūc facimus si supra ⁊ infra ad dexteram ⁊ ad sinistra passiones nos v̄ndiq̄ crucifigunt. Nam superior pars crucis cōsistit i dīne gratie subtractōne. inferior in affectionis amarissima laceratōne. dextra vero in omnis p̄speritatis elongatōe. sinistra autē in omniū istozum nulla subuētōne. De primo dicit Ser̄m. Anima que didicit in intimis suis dei p̄sentiam suspirare parit ⁊ gustare. nescio an vel ip̄am gehennam experiat ad tēpus horribilius penaliusve ducat. q̄ vt a deo derelicta post gustatā gratiam exire tenuo ad illecebras carnis ⁊ molestias exteriores. Secūdo inferior pars crucis consistat ex amarissima affectōne. que fluit ex p̄ma. nam subtracta gratia prima que affectiones dulciter nutrit. non relinquit nisi a

maritudo amarissima. **H**inc Ser̄. **I**az luo penas iam acerbissime vapulo qm̄ ita exaruit cor meum: coagulatu est sicut lac nec p̄pungi ad lacrimas queo tāta est duricia cordis. **T**ercio sinistra cornu crucis cōsistit i spiritu blasphemie laceratōne. nolens enim incipit homo dura amara et feda ymaginari de deo. ⁊ quia intrinsecus deum diligit: incipit ex hoc lacerari ⁊ grauissime grauari. d̄ hac parte tertia d̄. **T**reno. i. Non est qui cōsoletur eam ex omibz caris eius: oēs amici eius spreuerunt eam ⁊ facti sunt ei inimici. **Q**uartum cornu crucis cōsistit in p̄fidissima suūp̄ius reprobatōne. videns enim contra se mala v̄ndiq̄ cōgregari ⁊ aggrauari: ⁊ deum nō subuenientem quasi dormire. imaginatur se esse de numero reproboz. per fide credens se nō esse de electis. quia clamores suos de tātis miserijs sic obaudit. **D**e hoc d̄ in ps. Elōgasti a me amicum ⁊ proximum ⁊c. **H**anc materā quere latius d̄ inuentione sancte crucis. **S**eptimo eamus cū domino et cū ip̄so moriamur. qđ tūcutiq̄ cōtingit cū ex p̄dictis omibz pene cōsūpti mūdus et oīa que in eo sunt nobis mortua sunt et nos mundo vt dicere possim? cū ap̄lo. **U**uo aut iam nō ego. viuit vero in me. **C**hrist? **H**inc ps. Memoz sui dei ⁊ delectatus sum ⁊ exercitatus sum et defecit spiritus meus. qđ exponēs greg. dicit. **Q**uid est qđ ait defecit spūs me? nisi spūs hoīs spūs elatōis. qđ q̄to spūs nē p̄cōtinuata exercitia defecit. tāto i nobis spūs dei crescit. nec p̄fecte dō placeere possum? qđ diu de spū nō aliqd ēi nobis sed postq̄ tot? spūs nē exaltat? fuerit tūc p̄mū pleni deo viuim? vita dei ⁊ sum? de nūero eoz de quibz d̄. **M**ortui. n. estis ⁊ vita vestra abscondita ē cū xp̄o i dō. **O**ctauo p̄ hac beatā mortē cū dño vulneramur. quaz vulneratōem accepit illa in cā. cū dicebat. **U**ulnerata caritate ego sum. **Q**ua vulneratōe tūc primū cōfigimur cū p̄ p̄scriptā mortē illa foznissima caritate q̄ vn? cū dō spūs erim? vulneramur. in q̄ reliquū sopan dulcēteq̄escim? in nlla decetera inq̄etudie fangati. ⁊ iuxta salomonē p̄fecte iusti facti nō contristabimur q̄quid accidit iuuare dño nō ihesu xp̄o qui est b̄ndictus in secula

VII De eodem tertius sermo

Isi videro in

manibus eius figuram clavorum
et mittam manum meam in locum
clavorum. Job. xx.

Dicit Gregorius plus nobis thome infidelitas ad hunc quam discipulorum credentium fidelitas quia dum ille palpando ad fidem rediret nostra mens omni dubitatione posita in fide solidat. Nos autem verba proposita non sub significatione infidelitatis sed magnanimitatis accipimus: persequentes magna fiducia quam ad deum sine hesitatione habuit quia nisi mitteret manus in latro credere recusabat. nihil dubitans nisi a deo se curare acciperet quicquid sperare fiducialiter potuisset. et hanc eius fortem constantiam hic sequimur ut eadem informati ipsi quibus possumus imitemur. nam quod audebat obtruncare iuxta verbum promissionis Marthei. et Amen dico vobis quicquid orantes petitis credite quia accipietis et fiet vobis. Expeditis ergo supra duobus apostolorum verbis in duobus sermonibus tertium eius verbum et quartum sub verbi sermone compendio coartamus. ne ex pluritudine redium generet. Sicut igitur beatus apostolus in primo verbo nobis proposuit de via inquisitione in secundo de inuentione progressionis sic in isto tertio verbo propositus de magnanimitatis deuotione. quod ad magnum nostre salutis profectum est necessaria supermodum. Mens enim que pusillanimitas est sic parum proficit sic fidens et audax deuotione que quid preterit impetrabit. Unde Bernardus. Quamquam quis sperare potuerit tantum est sine dubio accepturus imo in infinitum amplius ita suaue si tamen talis audacia non ex merito presumptioe sed ex diuine virtutis inspectione habet ortum. Unde idem ait. Donec habeat perfecte desiderare non potest sed nec perfecte habere donec perfecte desideret. Grego ad magna desideranda deuotione nostram ad magnanimitatis audaciam excitare et prouocare valeamus quatuor sunt in nobis acquiritur: et quatuor in deo consideranda.

Prima quatuor in nobis acquirenda sunt ista scilicet conscientie puritas. feruens caritas. bonorum operum multiplicitas. et multitudo dei et hominis familiaritas. hec si inuentione nostra habuerimus spem nostram et fiduciam erigunt. et ad magna desideranda coram deo faciunt nos audaces. Primo ergo plantemus in nobis puritatem. quam tunc acquirimus si omne quod rem ordet conscientiaz pijs exercitijs et deuotionis affectibus exhaurimus. tamdiu hoc agentes et cum augmento exercitiorum continuantes. quousque conscientia peccatorum pondere prius oppressa aliquid liter in spe venie respiret. exhaurientes nihilominus reliquias peccatorum quousque omnino suspecto timore expulso de remissione peccatorum ex infusa quadam iocunda leticia fiducialiter conscientia supersperet. Cum enim spiritus peccatorum euulsis inter nos et deus non iacet medium quod conscientiam humiliet deturget et sugillet. tunc leuare faciem possumus et presumere altiora. De hac fiducia ex puritate pueniente dicit Iohannes. Si conscientia nostra non reprehenderit nos fiduciam habemus ad deum. de qua Bernardus. Quid audeat cor mundum et conscientia pura. Sicut enim mens mali conscia suo semper pondere premitur ad infima. sic exonerata malis ad superna erigitur et audaci fiducia audeat magna. Secundo plantemus in nobis caritatem. quam ex supposita prima gratia faciliter acquirimus. quippe que ex pura caritate habet ortum. hanc enim legem et virtutem habent diuine gratie propria gratia ex altera generetur. Sic enim dicitur Gen. i. Quod unumquodque habet sementem sui generis in semetipso. et ideo anima sentiens se remissionem peccatorum a domino accepisse. continere se non poterit nisi dirigatur in dulcorum que vix caritas crescit et proficit. et ex continuo beneficiorum intuitu incipit calefcere et feruere. Sic enim dicit beatus Augustinus. Ad dei dilectionem in nobis excitandam nutriendam et augmetandam nihil ita valet sicut beneficiorum eius frequens et diligens recordatio. que cum sic profecerit audeat magna. Hic dicit gre. Plus diligit qui plus presumit. De qua audacia dicit Bernardus. Caritas reuerentiam nescit.